

Nacionalisme guanya, PSOE trau majoria

Mentre Gloria Urteaga començava a despenjar les camises de l'armari presidencial d'Ajuria Enea —cal suposar-li un gest desolat— el seu marit, el *lehendakari* en funcions, José Antonio Ardanza, iniciava la lectura dels primers resultats inicials de les autonòmiques del passat diumenge.

Eren poc més de dos quarts de dotze de la nit i el marcador electrònic instal·lat pel govern basc a la seua seu de Lakua atribuïa ja, quasi amb absoluta certesa, els 75 escons del Parlament Basc: PSE-PSOE, 18 parlamentaris; PNB, 17; Eusko Alkartasuna, 14; HB, 13; EE, 9; CP, 2; CDS, 2.

El Partit Socialista, amb un escó menys dels que tenia l'anterior legislatura, acabava d'erigir-se en minoria majoritària al Parlament Basc. Tan minoria, que compta en conjunt amb uns vint mil vots menys que el mateix PNB, «castigat» per la llei d'Hont i per la distribució «federal» d'escons al Parlament Basc, que atorga igual representació a la província d'Àlaba —cent norantamíl votants— que a la de Biscaia —vuit-cents vuitanta-tres mil votants.

Malgrat les triomfalistes declaracions del candidat socialista a *lehendakari*, Txiqui Benegas —«els resultats demostren un gran canvi ideològic i polític de la població basca»— el ben cert és que la comunitat autònoma basca votà diument passat pel nacionalisme. Una majoria aclaparadora, un setanta per cent de l'electorat, donà el seu vot a partits de caire nacionalista: PNB, EA, HB i EE; tan sols un trenta per cent optava per partits d'obediència estatal: PSOE, CP, i CDS.

La composició del futur executiu autonòmic, però, serà decidida pels dirigents del partit «majoritari», que hauran de fer-se amb el suport de la meitat més un dels parlamentaris, val a dir, uns 38, a fi de poder fer un govern mínimament estable.

Els pactes, com es veia venir des del dia que convocaren aquestes eleccions, seran imprescindibles. Ningú

Uns resultats previsibles i massa fraccionats no fan preveure solucions viables a curt terme per al País Basc, on aquestes eleccions encara han presentat més difícil el panorama polític.

Fúlvia Nicolàs

exemple com la seua. Txiqui Benegas, mentrestant, ja s'havia autoproclamat *lehendakari*, en conèixer els primers escrutinis que li donaven tan mínima victòria. De tota manera, segurament és el petit Benegas qui menys ganes té d'encapçalar un govern tan conflictiu, i amb una oposició tan dura com la que farien dins o fora del parlament el PNB i HB.

Pel que fa al PNB, amb 17 parlamentaris, es passà la campanya insistent que, si no és el partit guanyador, passaria a l'oposició. Segons després de conèixer-ne el resultat, la cosa es posa molt més peluda que no es pensaven: d'una banda, són el partit més

Calia guanyar, encara que amb uns resultats que només serveixen simbòlicament.

no pot governar en solitari, ni tan sols en parella. Li caldrà, al PSOE, un mínim de dos companys de llit. ¿Quins? El PNB i el CDS serien una possibilitat, però poc probable. Deia Bandrés, la mateixa nit de l'escrutini, que el triangle ideal seria l'integrat per PSOE, EE... i EA, el partit de Garaikoetxea. I, segons Bandrés, aquest govern tripartit ideal tindria un *lehendakari* més ideal encara: ell mateix. Garaikoetxea, que es passà la campanya propugnant un govern de concentració, era de l'opinió que calia un *lehendakari* amb experiència, per

votat, amb un 24 per cent dels vots; de l'altra, tenen un escó menys que el PSOE. ¿Són o no guanyadors? El *lehendakari* Ardanza donà la seua opinió «personal»: «Crec que hem de passar a l'oposició». Però, això, haurà de decidir-ho el partit en ple, en l'Assemblea Nacional que es reuneix aquest dissabte. És coneguda, en qualsevol cas, l'escassa voluntat d'Ardanza de repetir com a *lehendakari*: ja hagué de ser obligat pel partit —llegiu Xabier Arzallus— a presentar-se a la reelecció.

Cas que el PNB decidís no passar a

l'oposició, hauria de fer el mateix que el PSOE: buscar aliats per tal d'aconseguir una majoria absoluta que li permetés de governar en coalició. ¿Amb qui? Sembla poc possible que Garaikoetxea, la seua bèstia negra particular, estiga disposat a col·laborar. I, encara que ho estigués, amb 31 parlamentaris, PNB i EA no anirien a parar enlloc.

Pactar amb el PSOE, ara ja de cara a una coalició i no a un pacte de legislatura, sembla encara menys probable. Tots dos junts, PSOE i PNB, no tenen més que 35 diputats. Si HB decideix participar en les institucions —i sembla que ara sí que vol fer-ho, si més no ocasionalment—, el PSOE i el PNB necessiten un tercer aliat. ¿EE? ¿EA? ¿CS més CP?

La profunda divisió del nacionalisme allunya qualsevol possibilitat d'establir un front nacionalista, que seria àmpliament majoritari amb la participació d'Herri Batasuna o sense.

Quant a aquesta darrera força, que es consolida com a tercera en vots i quarta en escons, expressà durant la campanya la voluntat de participar en totes les institucions que puguen possibilitar el canvi de l'actual marc poli-

tic: la reforma de la Constitució espanyola i de l'Estatut de Guernika.

El dirigent Jon Idigoras, minuts després de conèixer-ne els resultats, assegurava: «Si tenim possibilitat de lluitar pel reconeixement al dret per l'autodeterminació, o d'influir decisivament en àrees com cultura i economia, ens veuran a Vitòria». No ho precisà mes. Una possibilitat, la de trobar-se tretze batasuners al parlament, que inquieta bastant la resta de forces polítiques, malgrat les continuades crítiques que han fet sovint a la no-participació d'HB en les institucions autonòmiques.

Els resultats obtinguts pel PSOE, si no hi hagués la divisió nacionalista que els fa victoriosos, no podrien ser mes decebedors: 7 parlamentaris a Àlaba, igual que el 1984; 6 a Biscaia, també sense novetats; i 5 a Guipúscoa, un menys que en l'anterior legislatura. Total, divuit. Ha votat PSOE al voltant d'un 22 per cent de l'electorat.

La seua campanya, dirigida de totes totes a mantenir el vot tradicional —sobretot immigrant— i unificar el vot antinacionalista, fins i tot el de la dreta, feia preveure resultats més brillants. Sobretot, perquè la dreta es-

panyolista s'ha donat la patacada del segle: CP passa de set parlamentaris a només dos, una pèrdua tan sols esmorteïda pels altres dos parlamentaris que ha obtingut el CDS. I és que la sorpresa que anunciava Jesús Viana, el candidat de Suárez, no ha estat tan espectacular com es pensaven. Amb els seus dos diputats alabesos, el CDS es limita a fer una discreta entrada al Parlament.

La campanya antinacionalista del PSOE assolí, en els darrers dies, trets de veritable al·lucinació. Per exemple, la pallissa que els assistents al míting de Felipe González a Sant Sebastià donaren a un grupet d'objectors de consciència que intentaven desplegar una pancarta. «És que pensàvem que eren d'HB», deien després els socialistes per justificar-se. O el brutal inici de discurs que féu Ricardo García Damborenea, àlies Dambo, en un altre míting: puja a l'estrada i, sense preàmbuls, recita dues frases en èuskar —l'estrofa inicial d'una cançó típica—. El públic, satisfet per la concessió al marc geogràfic, aplaudeix. Amb un gest de teatral iracúndia, García Damborenea els fa callar: «No, no. ¡No aplaudiu! ¿Què aplaudiu, si no ho enteneu? No feu com

Sopar de lliurament dels Premis organitzats per la Federació d'Entitats Culturals i la revista "Camacuc"

**Dia 13 de desembre de 1986, a les 21'30 hores
Servit pel Restaurant BARGI al Monestir del Puig**

RESERVA DE TIQUETS ALS TELÈFONS 350 14 11 i 331 64 82

els nacionalistes, que tampoc no ho entenen i per això es donen colps al pit».

Ni tan sols el suport fàctic del mateix president González i de Guerra, especialistes a guanyar causes perdudes, ha pogut aconseguir dels socialistes bascos una victòria més lluïda. Àlaba, la menys «basca» de les tres províncies, continua sent el seu feu.

bre d'escons, és un sol home: Carlos Garaikoetxea. Eusko Alkartasuna no ha aconseguit confeccionar i fer creure un missatge polític ben diferenciat del del PNB. Ha estat Garaikoetxea, en un *tour de force* esgotador, poble per poble, qui s'ha fet amb els vots d'aquest 16 per cent de l'electorat, fidel encara a l'ex-*lehendakari*. A Guipúscoa ha guanyat. Al PNB, com era

etarra Yoyes, assassinada per ETA, Herri Batasuna ha pujat dos-cents vots, més dels que ha augmentat per exemple el PSOE o EE.

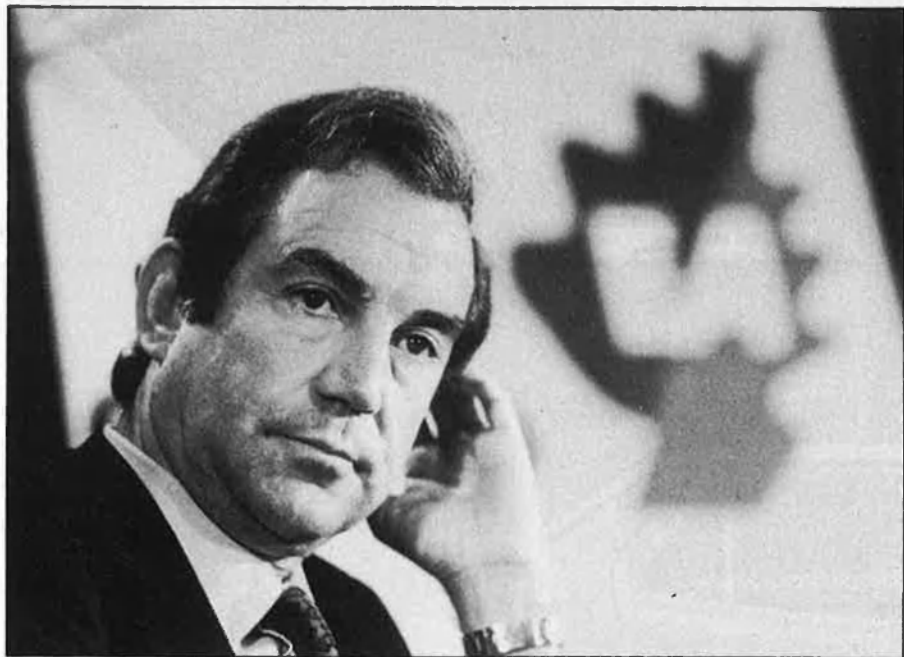
¿D'on vénen aquests vots? Alguns, del desengany de nacionalistes ex-PNB, altres de la joventut, molts; és difícil saber d'on procedeix la resta. El fet que la política de pactes, sobretot quan aquests són postelectorals, suposa un engany a l'elector, és una dada a tenir en compte. El votant d'HB, nacionalista radical, sap que aquest partit no pactarà amb qualsevol per tal d'entrar en un govern.

Euskadiko Ezquerria, amb un escó més per província, aconsegueix fer-se amb un grupet parlamentari de nou persones. Potser els més ben disposats a pactar amb qui siga per tal d'entrar al govern. ¿De qui procedeixen aquests tres diputats suplementaris? És difícil de saber-ho. És improbable que de la divisió nacionalista. El PSOE, que no ha baixat en vots respecte a les últimes autonòmiques, ha perdut només un escó, però aquest l'ha guanyat clarament EA a Guipúscoa. Resta tan sols per esbrinar la destinació dels vots perduts per la dreta.

La interpretació més pietosa amb Bandrés seria, d'aquesta manera, que la dreta espanyolista s'ha passat a votar PSOE, mentre l'esquerra del PSOE anava a parar a EE... És impossible de saber. Segons una informació apareguda al diari *Eguin*, caps de la guàrdia civil demanaren als seus subordinats que votassen PSOE o EE. Bandrés qualificà això d'intoxicació i anuncià que es querellaria contra el diari.

El vot útil espanyolista al PSOE és probablement la mare de la catàstrofe electoral de CP. No podrà dir-se en cap cas que la culpa siga de l'abstenció: amb un 28 per cent, ha estat aquesta vegada molt més baixa que habitualment.

Pel que fa al tractament de la nit electoral, convé esmentar l'excel·lent programa que Euskal Telebista, en èuskar, emeté diumenge. Un bon equip de joves periodistes, juveníssims, féu un programa àgil, divertit i absolutament informatiu. No els calgué recórrer a les avorrides taules redones i a les monòtones intervencions d'«experts» a què tan aficionada és TVE en aquests casos. Aquesta darrera, en canvi, sí que mostrà el «plumero» socialista amb molta més força i entusiasme que no a Euskal Telebista el «plumero» nacionalista. Els autonòmics, com a mínim, s'hi jugaven el futur. □

Garaikoetxea: un futur oscil·lant sobre els pactes.

El PNB i Eusko Alkartasuna han aconseguit en conjunt una xifra de vots molt similar a la que assoliren l'any 1984, abans de l'escissió. Si aleshores obtingueren 32 parlamentaris, aquesta vegada n'han fet 31: 17 del PNB i 14 d'EA. Tenint en compte el càstig de la llei d'Hont, és probable que per separat hagen aconseguit una mica més del que tenien junts.

Per al PNB, però, ha estat una duríssima experiència. Perdre quatre escons a Àlaba, set a Guipúscoa i quatre a Biscaia és un trauma difícil de dissimular. Els atacs a Garaikoetxea —«que demostre ara que tenia la majoria del partit al seu costat, com deia ell», demanava Arzallus la nit de diumenge— es feien, en conèixer el resultat, tan cruels com desesperats.

L'última octavilla editada pel PNB el darrer dia de campanya deia, senzillament: «Por si acaso, vota PNV». Com diu Arzallus, potser «una temporada a l'oposició ens anirà bé». Biscaia, on encara són majoritaris, es la seua província.

Els vots perduts del PNB han anat en la immensa majoria a EA. La tercera força política d'Euskadi, en nom-

previsible, i a tots els altres, amb un diputat d'avantatge sobre HB.

El seu futur polític, però, depèn molt dels pactes que estiga disposat a fer. Si EA pactés amb el PSOE, es previsible que alguns dels seus votants més radicals decidissen a les eleccions municipals i forals, d'ací a pocs mesos, donar el vot a HB. Si pactés amb el PNB, caldria veure la reacció dels militants escindits d'aquest partit, junt amb Garaikoetxea, que tenen amb la seua antiga formació política unes relacions més que conflictives.

HB ha pujat a tot Euskadi. Un avanç lent però constant, al llarg dels darrers comicis. Tres diputats a Àlaba, sis a Guipúscoa i quatre a Biscaia, en són la mostra. N'ha guanyat un a cadascuna de les dues darreres. Amb dos-cents mil vots, esdevé la tercera força en electors i la quarta en escons: un 14,5 per cent de l'electorat basc, que ha expressat la voluntat de negociació amb ETA mitjançant, entre altres coses, el reconeixement del dret d'autodeterminació. A Guipúscoa, especialment, on són, després d'EA, la segona força, l'augment ha estat visible. Malgrat totes les previsions, fins i tot a Ordícia, el poble de l'ex-dirigent